

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim, gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Ediz ÜN
Edirne Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor , Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 5-12-2025	Esas No: 2/3399

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
01 Aralık 2025
Numara:

TBMM GENEL MURAK
01 Aralık 2025
No: 1749839

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren mesleki eğitim kapsamında lise veya yükseköğrenim döneminde zorunlu staj yapan öğrenciler, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve ilgili düzenlemeler uyarınca iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamına alınmıştır. Ancak bu kapsamdaki sigorta türü, yalnızca iş kazası ve meslek hastalığı risklerine karşı koruma sağlamakta, uzun vadeli sigorta kollarını (malullük, yaşlılık, ölüm sigortaları) kapsamamaktadır.

Bu nedenle milyonlarca vatandaşımız, fiilen çalışarak meslek öğrenip üretim sürecine katkı sundukları staj dönemlerinde sigortalı sayılmalarına rağmen, emeklilik açısından sigorta başlangıç tarihleri bu süreler dikkate alınmadığı için mağdur durumdadır. Kamuoyunda “staj mağdurları” olarak anılan bu kişiler, prim ödenen bir dönemin bulunmadığı gerekçesiyle, sigorta başlangıçlarının staj tarihlerinden başlatılmamasından dolayı emeklilik yaş ve prim gün hesabında ciddi kayıplar yaşamaktadır.

Bugün geline nokta bu durum, sadece bireysel bir mağduriyet değil, aynı zamanda sosyal adalet, fırsat eşitliği ve çalışma hayatında hakkaniyet ilkeleri bakımından da bir çelişki oluşturmaktadır. Stajyerlerin fiilen işyerlerinde çalıştığı, üretime katkıda bulunduğu, iş disiplini edindiği ve çoğu zaman sigortalı çalışanlarla benzer sorumluluklar üstlendiği dikkate alındığında, bu sürelerin emeklilik başlangıcına dahil edilmesi hem sosyal devlet ilkesinin bir gereği hem de kuşaklar arası adaletin sağlanması açısından zorunludur.

Bu kanun teklifiyle amaçlanan, staj veya çıraklık kapsamında sigortası yapılan kişilerin bu sigorta başlangıç tarihlerinin emeklilik açısından da sigorta başlangıcı olarak kabul edilmesi, böylece geçmişte staj sigortası bulunan vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin giderilmesidir.

Teklifte ayrıca, bu düzenlemeden yararlanacak kişilerin herhangi bir prim borcu ya da yükümlülük altına girmeksizin, yalnızca fiilen yapılmış staj sigortası tesciline dayalı olarak hak kazanması öngörülmektedir. Bu yönüyle teklif, hem bütçeye aşırı bir yük getirmemekte hem de uzun yıllardır toplumun farklı kesimleri tarafından dile getirilen haklı bir talebi karşılamaktadır.

Bu düzenleme, çalışma yaşamında adalet duygusunu pekiştirecek, genç kuşakların mesleki eğitime olan güvenini artıracak ve sosyal güvenlik sistemine olan inancı güçlendirecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41'inci maddesine yeni bir bent eklenerek, çıraklık, staj ve tamamlayıcı meslekî eğitim dönemlerinde yapılan sigorta bildirimlerinin uzun vadeli sigorta kollarını kapsamaması nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Mevcut uygulamada, aday çırak, çırak, mesleki eğitim gören öğrenciler ve staj yapan öğrenciler için yalnızca kısa vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortası primleri yatırılmakta; uzun vadeli sigorta kollarına (malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası) yönelik prim yatırılmadığından bu süreler sigortalılık başlangıcına dahil edilmemektedir. Bu durum, kamuoyunda "staj mağdurları" olarak bilinen önemli bir kesimin emeklilik başlangıç tarihinin fiilen çalışmaya başladıkları tarihten çok daha sonraya ötelenmesine ve eşitsizliğe neden olmaktadır.

Madde ile eklenen (k) bendi, Mesleki Eğitim Kanunu kapsamındaki çırak ve öğrencilerin, meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimlerdeki zorunlu staj sürelerinin, tamamlayıcı eğitim dönemlerinin, kamu projelerinde bursiyer statüsünde geçen sürelerinin ve kısmi zamanlı öğrenci çalışmalarının borçlanılabilir hizmet süreleri arasına alınmasını sağlamaktadır. Böylece söz konusu sürelerin sosyal güvenlik sistemi içinde uzun vadeli sigorta kolları bakımından değerlendirilebilmesi mümkün hale gelmektedir.

Ayrıca dördüncü fıkradaki atıf düzenlemesi de (k) bendi eklenerek uyumlu hale getirilmekte, böylece yapılacak borçlanmanın sigortalılık başlangıcına etkisi hukuki açıdan açık ve uygulanabilir bir hale getirilmektedir.

Bu değişiklik, hem çalışma hayatına çok erken yaşta başlayan gençlerin hak kayıplarını gidermekte hem de sosyal güvenlik sisteminin hakkaniyete uygun şekilde işletilmesine katkı sunmaktadır.

MADDE 2- Bu maddeyle, getirilen düzenlemenin yürürlük tarihinden önce çıraklık, staj ve diğer mesleki eğitim kapsamındaki süreleri geçmişte bulunan kişiler için geriye dönük bir hak tesis edilmektedir. Teklifin amacı, geçmişte uzun vadeli sigorta kolları primi yatırılmadığı için sigortalılık başlangıcı sayılmayan çırak ve stajyer sürelerinin hak kaybına yol açmasını önlemektir.

Geçici madde ile, 41'inci maddenin birinci fıkrasına eklenen (k) bendinde sayılan tüm kişilerin, geçmişte gerçekleştirdikleri staj, çıraklık ve eğitim sürelerini borçlanabilmeleri güvence altına alınmış; ayrıca borçlanma işlemi için üç aylık makul bir başvuru süresi öngörülmüştür. Bu yöntem, diğer hizmet borçlanma türleriyle uyumludur ve idari işleyişi kolaylaştırmayı hedeflemektedir.

Borçlanılan sürelerin uzun vadeli sigorta kolları bakımından geçerli sayılması, kişilerin sigortalılık başlangıcının daha erken bir tarihe çekilebilmesine olanak tanımakta, böylece emeklilik şartlarının oluşumu bakımından hakkaniyet sağlanmaktadır. Bununla birlikte, prim borcunun borçlanılan süreye göre aylık taksitler halinde ödenebilmesi, vatandaşların ödeme güçlükleri yaşamamalarını sağlayan sosyal devlet ilkesine uygun bir kolaylık olarak düzenlenmiştir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “ve (j)” ibaresi “,(j) ve (k)” şeklinde değiştirilmiştir.

“k) Mesleki Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çıraklar, işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler ile meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerin çıraklık ve staj süreleri,”

MADDE 2- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 110- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 41 inci maddenin birinci fıkrasının (k) bendinde sayılanlar için, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki çıraklık, staj ve eğitim süreleri, 3 ay içinde talepte bulunmaları ve geriye doğru borçlanmaları hâlinde, uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası bakımından başlangıç tarihinin hesaplanmasında dikkate alınır. Borçlanılan süreye ilişkin prim borcu borçlanılan süre dikkate alınarak aylık taksitler halinde ödenir.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.